

Statens Planteavlsvforsøg

1437. MEDDELELSE

80. ÅRGANG 27. JULI 1978

Udgivet af
Statens
Planteavlsvudvalg

Statens Forsøgsstation, Hornum, 9600 Aars

Sortsvforsøg med Lave Roser 1971–73 Thehybrider og Grandiflora

Poul Erik Brander

Indledning

Formålet med forsøget har været at finde frem til de sundeste og mest dyrkningsværdige sorter til friland.

Sortsvforsøget blev udført i årene 1971, 1972 og 1973 ved Statens forsøgsstation, Hornum og Statens Væksthusforsøg, Virum. Sorterne 'Peace' og 'Queen Elizabeth' har været med i tidligere forsøg, hvor de har vist sig at være blandt de mest dyrkningsværdige, og de er derfor medtaget i forsøget til sammenligning med de nye sorter. Der var 49 sorter af Thehybrider og 5 sorter af Grandiflora samt 3 sorter Perpetual Hybrider.

Metode

De sorter, der har været med i forsøget, er alle anskaffet i danske planteskoler, og de planter der blev udplantet i forsøget var anskaffet direkte fra den enkelte planteskole som almindelige salgsvplanter, første sortering, okuleret på *Rosa multiflora* i sommeren 1969 i planteskolerne. Der er således ikke foretaget en opformering på forsøgsstationen, men rosenproduktionen i planteskolerne er i vid udstrækning standardiseret, og det hjemtagne plantemateriale var meget ensartet.

Der blev hjemtaget 16 planter af hver sort i efteråret 1970 og foråret 1971, og de blev udplantet i foråret 1971 i 2 fællesparceller ved hvert forsøgssted, 4 planter pr. parcel, der blev udplantet i kvadrat.

Der er udført registreringer i 1971, 1972 og 1973. Forsøgsstationens personale har udført registreringer af blomstringsperiodernes længde, overvintring og sygdomsangreb. Sygdommene meldug, stråleplet og rust er registreret hver for sig, men sammenregnet til et delværdital for sundhed. Ved bedømmelser af løvet, væksten, blomsterrigdommen samt nogle af blomstens egenskaber har der medvirket en dommerkomité 3–4 gange hver sommer.

Ved bedømmelserne er der anvendt en karakterskala fra (0) 1–10, hvor 10 betyder det i dyrkningsmæssig henseende bedste, og 1 det dårligste, og hvor 0 kun er anvendt ved egenskaber, som gør sorten værdiløs, ikke overvintrer, dør på grund af sygdomme, eller ikke blomstrer.

Registreringerne af blomstringsperiodens længde er omregnet til karaktertal (0–10), og udfradisse karakterer samt de øvrige indsamlede karakterer er beregnet et gennemsnit, et værdital for hvert af de to forsøgssteder. Dernæst er beregnet et gennemsnit for hele forsøgsperioden, et samlet værdital, der er udtryk for sortens samlede dyrkningsværdi set i forhold til de øvrige sorter. Ved sorter, som kun har været med ved det ene forsøgssted, er der anført et værdital for dette forsøgssted samt et samlet værdital angivet i parentes.

Tabel 1. Thehybrider, Grandiflora og Perpetual Hybrider (storblomstrede roser)

Farvegrupper Sorter	Klassifi- cerings- gruppe	Farve	Samlet værdi- tal	Virum værdi- tal	Hornum værdi- tal	Over- vin- tring	Sund- bed
A	B	C	D	E	F	G	H
<i>Hvide</i>							
'Frau Karl Druschki'	HP	hvid	75	68	80	130	37
'Ophelia'	HT	meget bleg rød	70	54	87	114	73
'White Wings'	HT	hvid	78	76	79	61	115
<i>Gule</i>							
'Doreen'	HT	lys gul	68	58	78	46	101
'Dr. A. J. Verhage'	HT	livlig stærk – strålende gul	89	102	81	81	115
'Grand'mère Jenny'	HT	bleg gul	111	128	94	130	88
'High Time'	HT	lys gul, randen strålende purpuragtig rød	(80)	80	–	25	126
'King's Ransom'	HT	lys – meget bleg gul	150	146	145	118	140
'Sunblest' Landora®	HT	strålende gul	134	121	139	108	154
'Mc Gredy's Sunset'	HT	strålende orangeagtig gul med anstrøg af strålende – lys purpuragtig rød	94	94	91	83	77
'Peace'	HT	strålende til lys gul, randen bleg purpuragtig rød	163	137	176	112	147
'Postillon'	HT	orangeagtig gul	62	91	51	94	98
<i>Laks-orange</i>							
'Korp' Prominent®	HT-Gr.	stærk rødorange	(155)	–	150	128	147
'Tocade'	HT	orange	(69)	70	–	84	105
'Whisky Mac'	HT	lys gullig orange	128	131	119	127	126
<i>Lyserød-rød</i>							
'Ballet'	HT	strålende – lys purpuragtig rød	125	131	114	132	99
'Betty Uprichard'	HT	strålende – lys purpuragtig rød	67	75	61	137	27
'Bewitched'	HT	lys – bleg purpuragtig rød	(120)	–	117	71	133
'Blessings'	HT	strålende – lys purpuragtig rød	131	130	127	129	124
'Carla'	HT	lys purpuragtig rød – meget lys rød	105	113	94	118	107
'Dainty Bess'	HT	meget blegrød – lys rødorange	85	117	63	92	81
'Karl Herbst'	HT	livlig purpuragtig rød	112	106	113	133	112
'Michèle Meilland'	HT	lys purpuragtig rød, randen meget bleggul	118	118	113	108	94
'Mme. Butterfly'	HT	lys – meget bleg rød	76	81	61	93	100
'Opera'	HT	livlig purpuragtig rød	70	69	70	94	12
'Princess Margaret d'Angleterre'	HT	lys – bleg purpuragtig rød	100	117	88	98	101
'Prinsesse Margrethe'	HT	strålende – stærk purpuragtig rød	112	110	108	98	113
'Queen Elizabeth'	Gr.	lys – bleg purpuragtig rød	155	150	149	137	130
'Rapture'	H1	strålende – lys purpuragtig rød	96	93	95	120	92
'Sweet Promise'	Gr.	lys – bleg purpuragtig rød	(29)	32	–	65	78
'The Doctor'	HT	middel purpuragtig rød	41	44	41	86	53

Farvegrupper Sorter	Klassifi- cerings- gruppe	Farve	Samlet værdi- tal	Virum værdi- tal	Hornum værdi- tal	Over- vin- tring	Sund- hed
A	B	C	D	E	F	G	H
<i>Rød-mørkerød</i>							
'Duftwolke'	HT	livlig purpuragtig rød	131	136	121	127	114
'Erotika'	HT	dyb purpuragtig rød	131	134	122	143	151
'Etoile de Hollande'	HT	strålende rød	89	95	84	62	95
'Forever Yours' Concorde®	HT	dyb purpuragtig rød	32	39	31	78	74
'Furore'	HT	livlig rød	88	116	66	80	80
'General Mac Arthur'	HT	dyb purpurrød – livlig rødlig purpur	96	84	105	139	55
'Herzog von Windsor'	HT	livlig – stærk rød	(66)	–	69	81	111
'Jacqueline'	HT	middel – stærk purpuragtig rød	(90)	–	88	40	104
'Josephine Bruce'	HT	mørk purpur	53	60	50	79	81
'Kaiserin Farah'	HT	dyb purpuragtig rød	115	103	121	101	127
'Liebeszauber'	HT	dyb purpuragtig rød	105	102	104	88	111
'Merry Widow'	Gr.	mørk rødlig purpur	65	39	75	35	119
'Miss France' ('Pretty Girl')	Gr.	livlig rød	73	70	74	52	115
'Mister Lincoln'	HT	dyb purpuragtig rød	(70)	71	–	25	101
'Nacht Falter'	HT	dyb purpurrød – mørk purpur	(51)	47	–	54	112
'Monique'	HT	dyb purpuragtig rød	121	106	129	141	109
'New Yorker'	HT	dyb purpuragtig rød	84	81	84	135	97
'Norrköping'	HT	livlig rød	81	135	38	104	79
'Red Queen'	HT	stærk rød – dyb purpuragtig rød	151	140	151	143	152
'Scarlet Queen Elizabeth'	HT	dyb rød	132	147	115	119	109
'Tradition'	HT	dyb purpuragtig rød	113	140	89	101	84
'Ulrich Brunner'	HP	dyb purpur – livlig rødlig purpur	64	59	68	60	118
<i>Lilla – blå</i>							
'Mrs. John Laing'	HP	lys – bleg purpur	91	86	93	101	66
<i>Tofarvede</i>							
'President Herbert Hoover'	HT	stærk orangeagtig gul, randen middelpurpuragtig rød	136	142	124	132	134
'Silva'	HT	lys orangeagtig gul, randen lys – bleg purpuragtig rød	143	137	139	120	144
'Talisman'	HT	stærk strålende lys purpuragtig rød, kronblade udvendig lys gul	99	92	101	139	100

For at lette overskueligheden er værditalle-
ne omregnet til forholdstal i skala fra 0 til 200, hvor
værditallet 100 udtrykker en gennemsnitsværdi,
jo højere tal desto større dyrkningsværdi. Ved be-
regning af værditalle er der anvendt forskellige
vægte for de forskellige egenskaber, afhængig af
egenskabens betydning for den samlede dyrk-
ningsværdi.

Egenskaber som sundhed og overvintring til-

lægges stor betydning, og derfor er delværditalle-
ne for disse egenskaber trukket frem i meddele-
lsen, men tallene indgår også i det samlede værdi-
tal.

Ved bedømmelserne og forsøgsopførelsen er
der anvendt de samme retningslinier og princip-
per som ved det foregående forsøg med Lave
Roser 1967–68. (940. Beretning, 1971).

Resultater

De vigtigste resultater fra forsøget fremgår af tabel 1 (flere og mere detaljerede resultater vil senere blive publiceret i en beretning).

I kolonne A er opstillet de sorter, som har været med i forsøget, opdelt i farvegrupper, også kontrolsorterne er medtaget i tabellen.

En del af sorterne er nyhedsregistreret, disse sorter findes opført under det registrerede navn, som er det korrekte, medens det navn, som benyttes som varemærke, står opført bagved sortsnavnet uden sortstegn, men med et ® ved navnet.

I kolonne B er anført hvilken klassificeringsgruppe, sorterne henføres til, grupperingen er dels fra litteratur, dels fra registrering i forsøget.

HT = Thehybrid, Gr. = Grandiflora, HP = Perpetual Hybrid. Disse grupper er beskrevet i 940. beretning, 1971.

I kolonne C er angivet en beskrivelse af sorterne blomsterfarve. De fleste sorters farve er bestemt i forsøget efter The Royal Horticultural Society's Colour Chart og oversat til dansk af *J. H. Wanscher*: Blomsterfarvekort, et forenklet farvesprog, 1952.

Farven på enkelte sorter er oversat fra Modern Roses.

I kolonne D er opstillet det samlede værdital for hver sort. Hvis værditallet er anført i parentes skyldes det, at sorten kun har været med ved et forsøgssted, sammenlign kolonne E-F. Sorten med det højeste værdital er kontrolsorten 'Peace', der opnåede et værdital på 163. Sorten har også i tidligere forsøg været højest vurderet. Det næsthøjeste værdital opnåede den anden kontrolsort 'Queen Elizabeth' med værdital 155, dog tæt fulgt af den næste sort 'Red Queen' med 151. Sorterne med laveste værdital er 'Sweet Promise' med værdital 29 og 'Forever Yours' med værdital 32. Disse to sorter er begge især beregnet på væksthushus, og har som det ses, ingen værdi som frilandssorter. Værditallet 100 udtrykker et gennemsnit, og kun sorter med værdital over gennemsnittet kan normalt anbefales, medmindre der ønskes helt specielle egenskaber.

I E og F er angivet værditallet for henholdsvis Virum og Hornum.

I kolonne G er opstillet delværditallet for overvintring. Det omfatter ikke nedfrysningsgraden, men kun om planterne har overlevet. Ved sorter med lave tal skyldes det altså, at nogle planter er døde i forsøgsperioden.

I kolonne H er på tilsvarende måde opstillet delværditallet for den samlede sundhedsregistrering i forsøgsperioden. Det kan bemærkes, at der som sædvanlig har vist sig stor forskel på sorterne sygdomsmodtagelighed.

Konklusion

Forsøgets resultater fremgår af tabel 1. Ønsker man at finde frem til, hvilke sorter der i forsøget som helhed har opnået de højeste værdier, uanset farve, kan alle værditalle sammenlignes. Oftest har det dog nok mest interesse at finde frem til den bedste sort indenfor en bestemt farvegruppe, det kan da lettest gøres ved at finde frem til det højeste værdital indenfor denne farvegruppe, og derefter se på de øvrige givne oplysninger om sortens navn, farvebeskrivelsen, værdital ved det enkelte forsøgssted samt deres overvintring og sundhed.

For at finde frem til de mest dyrkningsværdige sorter af de hidtil undersøgte, må man også se på værditalle fra sortsforsøget 1967-68. Værditalle bør dog ikke sammenlignes direkte som »kontante« værdier, idet karaktergivningen foregår ved sammenlignende bedømmelser i hvert forsøg. For at holde værditalle på nogenlunde samme niveau som ved tidligere forsøg medtages kontrolsorter til sammenligning, og karaktertalene omregnes til forholdstal ud fra standardafvigelsen i forhold til gennemsnittet.

Det fremgår af tabel 1, at de to kontrolsorter stadig er blandt de mest dyrkningsværdige, men at der også er kommet flere nye meget værdifulde sorter frem, som har opnået høje værdital, det er de to gule sorter 'King's Ransom' og 'Sunblest', den meget specielle 'Whisky Mac', den orange 'Korp', den lyserøde 'Blessings' og de mørkerøde 'Red Queen' og 'Scarlet Queen Elizabeth'.